

Білоус Т.Л.

Сутність і структура професійної готовності до роботи в екстремальних умовах у майбутніх працівників органів внутрішніх справ

Білоус Тетяна Львівна, старший викладач кафедри гуманітарних дисциплін
Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Суми, Україна

Анотація. У статті проаналізовано сутність і структура професійної готовності до роботи в екстремальних умовах у майбутніх працівників ОВС. Розкрито поняття “екстремальні умови праці” в діяльності майбутніх правоохоронців та фактори особистості в екстремальних ситуаціях. Проаналізовано вплив екстремальних умов на особистість правоохоронця, якість виконання ними своїх професійних функцій. Визначено поведінку правоохоронця в екстремальних умовах якими є базові потреби людини, мотивація, психологічна стійкість, особистісна стійкість, фізична підготовленість, швидка реакція, креативність. Усе це повинно бути в складі готовності майбутніх правоохоронців до роботи в екстремальних умовах як інтегрованої якості особистості. Визначено структуру професійної готовності майбутніх правоохоронців: мотиваційний, орієнтаційний, особистісний, емоційно-вольовий, змістовний (когнітивний), операційний, контроль-оцінний компоненти.

Ключові слова: екстремальні умови праці, професійна готовність, екстремальні ситуації, саморегуляція, психологічна готовність, стресостійкість

Вступ. Характерною ознакою професії майбутніх працівників органів внутрішніх справ (ОВС) є специфічний інструмент діяльності - це власна особистість, а умовою успішної професійної діяльності є постійне особистісне зростання. Виконання професійної діяльності передбачає високу ступінь професійної готовності правоохоронця.

Короткий огляд публікацій по темі. Дослідження діяльності працівників ОВС в екстремальних ситуаціях вивчали науковці різних сфер: педагогічної В. Горайнов, М. Корольчук, С. Кубіцький, Є. Левін, В. Лефтеров, О. Федоренко, Г. Яворська; психологічної О. Охременко, О. Тімченко, М. Чуносів; юридичної М. Ануфрієв, О. Бандурка, В. Венедиктов, Є. Оспіщев, О. Синявська, О. Ярмиш. Розкривають зміст і функції діяльності правоохоронця, його місію праці В. Андросюка, О. Бандурки, Л. Казміренко, С. Кузніченко, М. Костицького, В. Лукашевича, Г. Туманова. Окремі психолого-педагогічні дослідження показують необхідність наявності особливостей поведінки, прояву певних емоцій, якостей, властивостей особистості в окремих екстремальних умовах, шляхи підвищення ефективності роботи фахівців, одним з яких є формування готовності майбутнього правоохоронця до роботи в екстремальних умовах.

Метою нашої статті є визначення сутності і впливу екстремальних умов на особистість правоохоронця, розкриття структури професійної готовності до роботи в екстремальних умовах та формування у майбутнього правоохоронця компонентів, як інтегрованої якості особистості.

Результати та їх обговорення. Перш ніж почати з'ясування сутності професійної готовності, треба дати визначення поняттю “екстремальні умови праці” в діяльності майбутніх правоохоронців. Умови праці – це сукупність факторів середовища і процесу виконання службових обов'язків, які впливають на здоров'я і працездатність людини під час її професійної діяльності [3, с. 44]. Різні джерела визначають екстремальні умови як такі, що знаходяться на межі або перевищують резервний потенціал організму [4], які виходять за рамки норми, що склалася в ході історичного розвитку даного соціуму стосовно даному виду діяльності (умов існування). Таким чином, екстремальні умови праці характеризуються відхиленням від норм здійснення професійної

діяльності; наявністю небезпечних факторів, які загрожують стану здоров'я, життю людини і перевищують резервний потенціал її організму; динамічною неузгодженістю, яка зумовлює необхідність перебудови систем гомеостатичного реагування; мобілізацією організму, стресом, зниженням регуляції діяльності. Екстремальні умови породжуються екстремальними ситуаціями, які виникають внаслідок несприятливого збігу обставин і дії різних по складності факторів. Цими факторами є балістичні, фізичні, психологічні та ін. [9]. З такими факторами та їх поєднанням звичайна людина не стикається в житті, тим більше це не складає умови її професійної діяльності. Тому майбутніх правоохоронців, які обрали цю професію, слід готувати до тривалого і постійного впливу цих умов на його особистість, життя, здоров'я.

У підручнику “Охорона праці в діяльності ОВС України” визначені основні поняття і визначення, перелік і властивості шкідливих і небезпечних факторів. Розглянуто основні засоби та заходи захисту, види й способи контролю, які спрямовані на створення комфортних умов праці та зниження травматизму під час виконання службових обов'язків працівниками ОВС [3]. У роботі Ю. Хрусталева виявлено специфічні особливості професійної діяльності керівників органів внутрішніх справ і властиві їй екстремальні фактори: внутрішні (високий рівень психічної напруженості праці, тверді тимчасові та ресурсні обмеження при прийнятті управлінських рішень, різноманітність і складність професійних задач, інформаційна невизначеність при виробленні рішень, підвищена відповідальність за кінцеві результати і професійні помилки) і зовнішні (суперечливість нормативних приписів, їх невизначеність, відсутність у чіткому виді оцінних критеріїв ефективності діяльності керівних кадрів, множинна підпорядкованість керівника ОВС) [15]. Отже, можна виділити ще і умову моральної та правової особистості відповідальності керівника ОВС в екстремальних ситуаціях за життя та здоров'я підлеглих і громадян.

Уплив екстремальних умов, психологічні перевантаження призводить працівників до стресового стану. Він виникає в період небезпеки, страху, невдач, втрати надії, перспективи, спричиняє вкрай негативний вплив на організм, гальмує продуктивність діяльності

працівника ОВС, травмує психіку, інші системи організму, і в цілому веде до психологічної та професійної деформації [13, с. 71–72.]. М. Логачовим в дисертації розроблено проблему професійного страху і шляхи його подолання, фізичної агресії, як форми поведінки бійця спеціального підрозділу в процесі розв'язання кризової ситуації. Доведено патогенний вплив стресорів на виникнення психосоматичної патології [10]. Л. Дика [6] досліджувала психологію саморегуляції функціонального стану суб'єкта в екстремальних умовах діяльності і довела, цілі і мотиви діяльності з саморегуляції функціонального стану можуть або сприяти виконанню професійної діяльності, або не співпадати і вступати в суперечність і заважати її виконанню. У дослідженні встановлено, що провідна роль в такому виборі належить мотиваційно-вольовим детермінантам в стратегії адаптації до цих умов і в орієнтації активності суб'єкта на діяльність або стан зокрема, а саме психічна саморегуляція визначає результати взаємодії “риса особистості – стан” [6]. Тобто поведінка правоохоронця, правильність його дій, подолання негативних психічних станів залежить від його особистості та психічної саморегуляції. Ю. Хрусталевим [15] експериментально встановлено, що в обстеженій вибірці керівників органів внутрішніх справ у більшості випадків найбільш гостро потребують корекції такі підкомпоненти психічної стійкості, як емоційний (у складі емоційно-вольового) і комунікативний (у складі особистісно-професійного). Саморегуляція, психічна стійкість здатні істотно поліпшити стану керівників і підвищити адаптивні можливості для роботи в умовах дії екстремальних факторів.

О. Черкашин [18] в проведеному дослідженні дійшов висновку, що ефективність формування психологічної готовності працівників ОВС до застосування табельної вогнепальної зброї залежить від інтенсивності прояву мотиваційного, емоційного, інтелектуального компонентів та рівня особистісної тривожності і сили нервової системи. О. Калачинська дослідила особистісну стійкість військовослужбовців в умовах підвищеної бойової готовності, яка виявляє собою структуру включає емоційні, вольові (виявляються у свідомій саморегуляції дій, приведення їх у відповідність з вимогами ситуації), когнітивні (виявляються в оцінці та визначенні вимог ситуації, прогнозі її можливої зміни, прийнятті рішень про способи дій), поведінкові характеристики і з'ясувала, що системотворюючим фактором в особистісній стійкості виступає особистісна мотивація [7]. Слід також відзначити, що психічний і розумовий стан правоохоронця, може виявлятися у: змінах в роботі серцево-судинної системи, поліпшенні емоційної стійкості, зменшенні латентного періоду простої рухової реакції, підвищенні частоти рухів за одиницю часу, підвищенні збудження і певній спрямованості свідомості [5, с. 149].

Таким чином, можемо узагальнити вплив екстремальних умов на професійну діяльність правоохоронця: фізичний, психологічний, емоційний, когнітивний, поведінковий. Визначають же поведінку правоохоронця в екстремальних умовах базові потреби людини, мотивація, психологічна стійкість, стресостійкість, особистісна стійкість, фізична підго-

товленість, швидка реакція, креативність. Усе це повинно бути в складі готовності майбутніх правоохоронців до роботи в екстремальних умовах як інтегрованої якості особистості.

Готовність відбиває вимоги професії як інтегративна якість особистості, тому ці вимоги повинні бути перераховані її компонентах – мотиваційному, орієнтаційному, когнітивному, операційному, оцінному, особистісному, емоційно-вольовому. Мотиваційний компонент повинен включати до себе професійні мотиви, інтереси, потреби, позитивне ставлення до професії. О. Черепкова наголошує на необхідності згоди особистості майбутнього фахівця на прийняття рішення про виконання даної діяльності та сформованості у особистості уявлень про соціально-психологічному схвалення (підтримці) цільових установок професійної діяльності [17]. М. Ануфрієв, Я. Кондратьєв [2] наголошують, що безпека працівників ОВС залежить як від організаційно-правових умов для роботи (зовнішніх), так і від мотиваційно-особистісної складової цієї безпеки (морально-поведінкові установки), психологічна готовність “на виживання” – тобто дотримання норм, правил і спеціальних процедур, які гарантують особисту безпеку.

Для успішного виконання професійних дій правоохоронцями в екстремальних ситуаціях їх потрібні: особливі якості і властивості особистості. Як стверджують І. Кириченко та М. Супрун [8; 14], для успішних дій в екстремальних ситуаціях працівникам ОВС потрібні: чітке розуміння дій, які мають відбутися, умов, в яких вони будуть виконуватися, труднощів, способів їх подолання, точний розрахунок дій; висока спостережливість, співрозмірена й зумовлена реальною загрозою, пильність, швидке й чітке мислення; оптимальний рівень психічної напруги, внутрішній підйом, впевненість у собі, серйозне ставлення до можливості протидії з боку кримінальних елементів; повна мобільність, зібраність, володіння собою, готовність до виявлення ініціативи й самостійності, витримки й сміливості; достатній запас сил [8; 14].

В. Пліско наголошує на необхідності активності працівників ОВС [12], під якою розуміємо здатність людини самостійно обирати оптимальні шляхи розв'язання поставлених ззовні задач [11], що дозволяє долати екстремальні умови і протистояти ним. А основою професійної готовності працівників ОВС до роботи в екстремальних умовах він вважає стресостійкість [16], під якою розуміють загальну якість особистості, що характеризується здатністю протистояти стресовим факторам за період часу, який необхідний для організації нових умов, в яких даний стресор не буде загрозливим [1]. К. Чельник [16] пише: “...основою виникнення стресу в сучасних умовах життя є синдром розумово-емоційного напруження. Короткочасні емоції переважно не є шкідливими, лише тривалі впливи мають суттєве значення для виникнення нервового напруження. Для того, аби уникнути негативних наслідків стресу, слід розвивати стресостійкість, усвідомлювати можливі ситуації виникнення стресу та їх усунення...” [16].

Для успішних дій в екстремальних умовах і в структурі готовності правоохоронців до роботи в екстремальних умовах, в них повинні бути сформова-

ні: тактико-психологічні прийоми забезпечення безпеки під час затримання правопорушників та взаємодії з об'єктами професійної діяльності; уміння і навички протидії шантажу і провокаціям; уміння і навички безпечної поведінки, спілкування на службі та в побуті; уміння безпечно вирішення конфліктних ситуацій; психологічна готовність до застосування прийомів і заходів фізичного впливу; психологічна готовність до застосування зброї на ураження; уміння і навички психічного саморегулювання та захисту від маніпулятивного і сугестивного впливу [9]. Готовність правоохоронця до роботи в екстремальних умовах характеризується функціональними особливостями активності, доцільності і спрямованості діяльності, ефективності її реалізації, регульованості і стійкості до подразників, а також відновлюваності системи професійно важливих якостей працівника для його подальших дій [19, с. 89].

Таким чином, професійна готовність до роботи в екстремальних умовах у майбутніх правоохоронців має складну і динамічну структуру з багатьох компонентів, які відбивають їх дії в екстремальних умовах.

Враховуючи дослідження з структури професійної готовності, сутність і вплив екстремальних умов на особистість правоохоронця, зміст професійних вимог до знань, вмінь, навичок майбутніх правоохоронців, специфіку професійної діяльності міліції, види готовності, можна визначити структуру професійної готовності майбутніх правоохоронців таким чином: 1) мотиваційний компонент (наявність позитивного ставлення до обраної професії, розуміння й усвідомлення суспільного значення і важливості завдань, згоду на професію, свідомого прагнення до добросовісного виконання службового обов'язку, потреби в подоланні труднощів і наполегливості в досягненні мети; вияв інтересу до виконання службових завдань

в екстремальних умовах); 2) орієнтаційний компонент (професійна етика, професійні ідеали, погляди, принципи, переконання, цілеспрямованість, професійна освіченість, самореалізація та самовдосконаленість); 3) емоційно-вольовий компонент (надійність, психологічна стійкість, стресостійкість, цілеспрямованість, наполегливість, врівноваженість, самовладнання, впевненість у собі); 4) змістовий (когнітивний) компонент (загально-професійні, правові, психолого-педагогічні, тактико-спеціальні знання); 5) операційний компонент (тактико-спеціальні вміння і навички професійної діяльності, фізична підготовленість, володіння зброєю, необхідними тактико-психологічними, професійно-психологічними, спеціальними вміннями та навичками діяти в екстремальних умовах, навички психічної саморегуляції, профілактики вигорання, уміння безконфліктного спілкування з різними верствами населення в різних ситуаціях професійної діяльності, психологічні навички особистої безпеки); 6) контрольний компонент (рефлексія, об'єктивність).

Виводи. На основі викладеного можемо визначити готовність майбутнього правоохоронця до роботи в екстремальних умовах як складну, інтегральну якість особистості, яка забезпечує високу якість виконання професійних завдань і особисту безпеку правоохоронця, складається з мотиваційного, орієнтаційного, особистісного, емоційно-вольового, змістового (когнітивного), операційного, контрольного-оцінного компонентів, які відбивають професійні дії правоохоронця в екстремальних умовах, забезпечують протистояння цим умовам. Така готовність може бути постійною або мобілізаційною, тривалою або тимчасовою, але вона не з'являється одночасно, її потрібно спеціально формувати, що і є перспективами подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА (REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Анохина С.А. Развитие стрессоустойчивости в детском и подростковом возрасте / С.А. Анохина // Прикладная психология и психоанализ. – 2007. – №1. – С. 51–57.
Anoxina S.A. Razvitiye stressoustoychivosti in detskom and podrostkovom vozraste [Development of stress in childhood and adolescence] / S.A. Anoxina // Ppikladnaya psixologiya and psixoanaliz. - 2007. - №1. - S. 51-57.
2. Ануфриев М.И., Кондратьев Я. Ю. Забезпечення особистої безпеки працівників ОВС при виконанні службових обов'язків. Навч - практ. посіб. - К., 1999. – 71 с.
Anufriev M.I., Kondratiev Y.Yu. protect the personal safety of police officers on duty [Ensuring personal safety of police officers while on duty]. Teach - Pract. guidances. - K., 1999. - 71 s.
3. Бандурка О.М. та ін. Охорона праці в діяльності ОВС України: Підручник. – Харків: Вид-во Націон. ун-ту внутр. справ, 2003. – 288 с.
Bandurka A.M. and others. Safety in ATS Ukraine [Labour protection in the Work of Internal Affairs of Ukraine]: Textbook. Kharkov: Izd NA. Univ ext. Affairs, 2003. - 288 s.
4. Вайнер Э.Н., Кастюнин С.А. Адаптивная физическая культура. Краткий энциклопедический словарь. – М.: Флинта, 2012. – 144 с.
Weiner Э.Н., Kastyunyn S.A. Adaptivnaya Physical Culture. Brief Encyclopedic Dictionary [Adaptive physical education. Brief encyclopedia]. M.: Flinta, 2012. - 144 s.
5. Генов Ф.П. Психологические особенности мобилизационной готовности спортсмена / Ф.П. Генов. – М.: Физкультура и спорт, 1971. – С. 148–150.
Henov F.P. Psicholohychecke ocobennocty mobylyzatsyonnoy hotovnocty sportmena [Psychological features mobilization
6. Дикая Л.Г. Психология саморегуляции функционального состояния субъекта в экстремальных условиях деятельности: Автореф. дис. на соиск. учен. степ. д.психол.н.: Спец. 19.00.03 / Дикая Л.Г.; Рос. акад. наук, Ин-т психологии. – М.: 2002. – 53 с.
Dikaya L.G. Psychology samorehulyatsyyu funkcionalnogo STATUS subyektu in terms ekstremalnykh activity [Psychology of self-regulation of the functional state of the subject in extreme conditions]: Author. Thesis. on soysk. scientists. steppe. d.psyhol.n.: Spec. 19.00.03 / Wild L.H.; Ros. Acad. sciences, t-eun psychology. M.: 2002. - 53 s.
7. Калачинская О.А. Особенности личностной устойчивости военнослужащих в условиях повышенной боевой готовности: диссертация ... кандидата психологических наук : 19.00.13 / Калачинская Ольга Андреевна; [Место защиты: Юж. федер. ун-т]. – Ростов-на-Дону, 2012. – 229 с.
Kalachynskaya O.A. Features lychnostnoy Stability voennosluzhachykh in terms povyshennoy boevoy readiness [Features of personal stability in a servicemen heightened alert]: SUMMARY ... candidate psychological sciences: 19.00.13 / Kalachynskaya Olga Andreevna; [Mesto protection: southern. Feder. Univ]. Rostov-on-Don, 2012. - 229 s.
8. Кириченко І.Г., Коноплов В.В. Психологічні та організаційно-методичні проблеми адаптації молодих працівників-випускників ВНЗ МВС України до службової діяльності: Методичні рекомендації / І.Г. Кириченко, В.В. Коноплов. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2000. – 36 с.
Kurpychenko I.H., Konoplov V. Psicholohichni ta ophanizatsiynometodychni pproblemy adaptatsiyyi molodykh workers vypucknykiv Universities MVC Ukrayiny till the cluzhbovoyi diyalnocti

- [Psychological and methodological problems of adaptation of young workers Universities Alumni Affairs of Ukraine to Service Activities]: Guidelines / I.H. Kurychenko, V.V. Konoplov. - K.: National Academy of Internal Affairs of Ukraine, 2000. - 36 s.
9. Криворучко Л.С. Організація професійної підготовки працівників органів внутрішніх справ до дій в екстремальних умовах : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Лариса Сергіївна Криворучко. – Харків: 2008. – 20 с.
Kryvoruchko L.S. Vocational training for police officers to act in extreme conditions [To arrange professional training law enforcement officers for action in extreme conditions]: Author. Thesis ... candidate. Legal. Sciences: 12.00.07 / Larisa Krivoruchko. – Kharkiv: 2008. - 20 s.
10. Логачов М.Г. Психологічна підготовка особового складу спеціальних підрозділів ОВС до дій в екстремальних ситуаціях: автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.06 / М.Г. Логачов; Ун-т внутр. справ. – Х., 2001. – 16с.
Logachov M.G. Psychological training of personnel of special units police to act in emergency situations [Psychological training of the staff of special units internal affairs to act in emergency situations]: Author. Thesis ... candidate. Psychology. Sciences: 19.00.06 / M.G. Logachov; University of ext. cases., 2001. - 16 s.
11. Лозова В.І., Москаленко П.Г., Троцько Г.В. Педагогіка. Розділ "Дидактика". – К.: ЮДОУ, 1993. – С. 36–55.
Lozovaja V.I., Moskalenko P.H., Trotsky G.V. Pedagogy. The "Didactic" [Pedagogy. The "Didactic"]. K.: YUDOU. 1993. - S. 3655.
12. Пліско В.І. Теоретичні і методичні засади формування готовності працівників правоохоронних органів до діяльності в умовах екстремальних ситуацій [Текст]: дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Пліско Валерій Іванович ; Національна академія внутрішніх справ України. – К., 2004. – 475 с.
Plisko V.I. Theoretical and methodological principles of formation of readiness of law enforcement officers to work in extreme situations [The theoretical and methodological bases formation of readiness of law enforcement officers to activity in extreme situations], [Text]: Dis ... Dr. ped. Sciences: 13.00.04 / Plisko Valery; National Academy of Internal Affairs of Ukraine. K., 2004. - 475 s.
13. Сливка С.С. Професійна етика працівника міліції / С.С. Сливка. – Л., 1995. – 97 с.
Slivka S.S. Professional ethics police officer [Professional ethics police officer] / S.S. Slivka. - L., 1995. - 97 s.
14. Супрун М.О. Основи професійного самовиховання майбутнього співробітника МВС України: навчальний посібник / М.О. Супрун. – К.: ПВВ КІВС, 1998. – 100 с.
Suprun M.O. Fundamentals of future professional self MUP Ukraine [Fundamentals of future professional self Interior Ministry staff Ukraine]: Tutorial / M.O. Suprun. - K: RIO KIVS, 1998. - 100 s.
15. Хрусталеv Ю.В. Оптимизация психической устойчивости деятельности руководителей органов внутренних дел в экстремальных условиях : диссертация ... кандидата психологических наук : 05.26.02. – Москва, 2005. – 192 с.
Hrustalev Y. Optimization psyhycheskoj Stability activity Internal Affairs Director bodies in ekstremalnih conditions [Optimization of mental stability activity of heads internal affairs bodies extreme conditions]: SUMMARY ... candidate psychological sciences: 05.26.02. Moscow, 2005. – 192 s.
16. Чельник К. Стресостійкість учителя / К. Чельник // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2008. – № 2. – С. 10-12.
Chelnyk K. Stresostyikict uchytelya [a teacher to handle stress] / K. Chelnyk // Vidkrytyy урок: rozrobky, tehnolohiyi, docvid. - 2008. - № 2. - S. 10-12.
17. Черепкова Е.В. Формирование психологической готовности к профессиональной деятельности у курсантов военных вузов: автореф. дис. на соиск. учен. степ. к.психол.н.: Спец. 19.00.13 / Черепкова Елена Васильевна; [Рос. акад. гос. службы при Президенте РФ]. – Москва: 2002. – 24 с.
Cherepkov E.V. Formation psyholohycheskoj readiness for Professional activities in kursantov voennykh high schools [Formation of psychological readiness for professional work at cadets of military schools]: Author. Thesis. on soysk. scientists. steppe. k.psyhol.n. : Spec. 19.00.13 / Cherepkov Elena Vasylevna; [Rus. Acad. state. sluzhby with President of the Russian Federation]. Moscow: 2002. – 24 s.
18. Черкашин О.Д. Формування професійної спрямованості майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки [Текст] : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Черкашин Олександр Дмитрович ; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2009. – 279 с.
Cherkashyn O.D. Formation of professional orientation of future officers in the professional training [Formation of professional orientation of future officers in the professional training], [Text]: Dis. ... Candidate. ped. Sciences: 13.00.04 / Cherkashyn O. Alexander; Languages. nat. ped. University of them. GSSKovoroda. H., 2009. - 279 s.
19. Яременко П.С. Професійна підготовка майбутніх працівників ОВС України / П.С. Яременко. – К.: Лібра, 2001. – 167 с.
Yapemenko P.C. Ppafeciyna pidhotovka maybutnix ppatsivnykiv OVC Ukpayiny [Professional training of law enforcement officers Ukraine.] / P.C. Yapemenko. - K: Libpa, 2001. - 167 p.

Bilous T.L. The essence and structure of professional readiness to the work in extreme conditions the future internal affairs officers

Abstract. The article deals with the essence and the structure of professional readiness to work in extreme conditions future internal affairs' officials. Revealed the concept of "extreme working conditions" in the activities of future law enforcement officials and personal factors of future law enforcement officials in extreme situations. Analyzed the influence of extreme conditions on the individuality of law enforcement officials and the quality of their professional functions. Determined the behavior of law enforcement officials in extreme conditions: basic human needs, motivation, psychological resilience, personal stability, physical readiness, fast reaction, creativity. All this should be part of readiness of the future law enforcement officials to work in extreme conditions as an integrated personality trait. Determined the structure of professional readiness of the future law enforcement officials: motivational, orientation, personal, emotional and volitional, informative (cognitive), operational, control and evolutionary components.

Keywords: extreme working conditions, professional readiness, emergency situations, self-regulation, psychological readin

Белоус Т.Л. Сущность и структура профессиональной готовности к работе в экстремальных условиях у будущих работников органов внутренних дел

Аннотация. В статье раскрыто понятие «экстремальные условия труда» в деятельности будущих правоохранителей и факторов личности будущих работников ОВД в экстремальных ситуациях. Проанализировано влияние экстремальных условий на личность правоохранителя и качество выполнения ими своих профессиональных функций. Определено поведение правоохранителя в экстремальных условиях: базовые потребности человека, мотивация, психологическая устойчивость, личностная устойчивость, физическая подготовленность, быстрая реакция, креативность. Все это должно быть в составе готовности будущих правоохранителей к работе в экстремальных условиях как интегрированным качеством личности. Определено структуру профессиональной готовности будущих правоохранителей: мотивационный, ориентационный, личностный, эмоционально-волевой, содержательный (когнитивный), операционный, контрольно-оценочный компоненты.

Ключевые слова: экстремальные условия труда, профессиональная готовность, экстремальные ситуации, саморегуляция, психологическая готовность, стрессостойкость